

Vattenmyndigheten Södra Östersjön
Samordnare
Frida Eklund
Tel. direkt: 010-223 85 02
E-post: Frida.eklund@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss om EU-kommissionens förslag till revidering av ramdirektivet för vatten 2000/60/EC, grundvattendirektivet 2006/118/EC och prioämnesdirektivet 2008/105/EC

Ert diarienummer: M2022/01113

Länsstyrelsen Kalmar län i sin roll som Vattenmyndighet för Södra Östersjöns vattendistrikt (nedan Vattenmyndigheten) har tagit emot remisshandlingar om EU-kommissionens förslag till revidering av ramdirektivet för vatten 2000/60/EC, grundvattendirektivet 2006/118/EC och prioämnesdirektivet 2008/105/EC.

Sammanfattning

Vattenmyndigheten tillstyrker och är positiv till många av förslagen, exempelvis

- att ramdirektivet för vatten 2000/60/EC, grundvattendirektivet 2006/118/EC och prioämnesdirektivet 2008/105/EC i högre grad än tidigare samordnas. Det kommer att innebära förenklingar i vattenförvaltningens olika arbetsmoment.
- att både särskilt förorenande ämnen och prioriterade ämnen ska ingå i bedömningen av kemisk status. Även om förslaget i Sverige inte skulle göra någon skillnad vid exempelvis statusklassificering eller vid tillämpning av försämringsförbudet, innebär förslaget en större tydlighet.
- införandet av obligatorisk bevakningslista samt införande av EU-gemensamma tröskelvärden för grundvatten. Det bedöms också bra att införa läkemedel som en parameter i bilaga 1 eftersom det kommer medföra att läkemedelsrester analyseras och uppmärksammas mer i grundvatten och dricksvatten i Sverige.

Vattenmyndigheten avstyrker följande delar:

- förslaget i artikel 8 vattendirektivet att övervakningsdata och den resulterade statusen ska göras tillgänglig och rapporteras minst en gång per år. Inom svensk vattenförvaltning finns stora utmaningar gällande finansiering och ansvarsfördelning kring miljöövervakning, vilket medför att kostnaderna för att genomföra förslaget bedöms som mycket stora. Den administrativa bördan och kostnaderna av förslaget är oproportionerligt betungande sett till nyttan med förslaget.
- I artikel 4 vattendirektivet anges förslag om att upphöra eller fasa ut utsläpp och läckage av prioriterade farliga ämnen och i artikel 11 anges förslag om att genomföra åtgärder för att eliminera utsläpp av dessa ämnen. Förslagen är i grunden bra, men avstyrks så som de är utformade eftersom utsläpps begränsningar inte regleras i vattendirektivet och det blir därmed inte möjligt att fatta beslut om åtgärder eller följa upp dessa åtgärders effekt med målet att utsläppen ska upphöra eller fasas ut.

Vattenmyndigheten vill därutöver särskilt lyfta fram följande synpunkter:

- Förslaget bör kompletteras med målår för de nya prioriterade ämnena (tidpunkter då miljömålen senast ska vara uppnådda) samt bestämmelser för hur målår ska beslutas för nya och/eller reviderade ämnen i kommissionens kommande delegerande akter.
- Förslaget till ändringsdirektiv bör börja gälla så att det kan tillämpas i samband med starten av en ny förvaltningscykel. Detta för att förenkla det praktiska genomförandet för medlemsstaterna så långt som möjligt. Att genomföra ändringarna vid sidan av arbetet med den pågående ordinarie förvaltningscykeln blir onödigt betungande eftersom det då inte går att samordna arbetsuppgifterna på ett effektivt sätt.
- Det finns otydligheter i vilka bekämpningsmedel och nedbrytningsprodukter som ingår i de olika grupperna relevanta respektive icke-relevanta metaboliter för pesticider i bilaga 1 i grundvattendirektivet. Oklarheterna gäller bland annat BAM (2,6-diklorbensamid) som i Sverige är ett vanligt förekommande bekämpningsmedel i grundvatten trots att ämnet varit förbjudet sedan länge. Förslaget från EU-kommissionen kan innebära att ett högre gränsvärde för BAM införs jämfört med vad som är gällande idag.
- Underlag för bilaga 1 och 2 till prioämnesdirektivet saknas och de föreslagna gränsvärdena i bilagorna eller de bedömningar som utgör grunden för dessa kan därför inte utvärderas.

Förslag till ändringar i Vattendirektivet 2000/60/EG

Vattenmyndigheten är positiv till ändringarna i artikel 3, 15, 16, 17 och lämnar här inga ytterligare synpunkter.

Artikel 2 – Definitioner

Vattenmyndigheten är positiv till förslagen om ändrade definitioner och är särskilt positiv till förtydligandet rörande skillnaden mellan prioriterade ämnen och särskilda förorenade ämnen (nedan SFÄ).

Vattenmyndigheten är positiva till att SFÄ integreras i definitionen av kemisk status i ytvatten. För Sverige innebär förslaget en förenkling men inte någon egentlig praktisk skillnad i klassificeringen av status. Detta eftersom tillämpningen av SFÄ vid klassificering redan idag utgår från det tillvägagångssätt som beskrivs i förslaget.

Vattenmyndigheten är även positiv till förslaget om förändrad och skarpare definition av miljökvalitetsnormer där sediment och biota ingår, dock med förbehåll att triggervärden som är tänkta att ingå i normen i så fall behöver utvecklas inom en nära framtid och att det tas fram standardiserade metoder för bedömningen av dessa.

Artikel 4 - Miljömål

Vattenmyndigheten är delvis positiv till förslaget att ändra formuleringen av miljömålen i artikel 4 som en konsekvens av att artikel 16 och 17 tas bort.

Vattenmyndigheten är positiv till förslaget om artikel 4 (1) att medlemsstaterna ska ha uttalade mål att progressivt minska förorening från SFÄ och inte enbart de prioriterade ämnena.

Vattenmyndigheten anser att förslaget om att upphöra eller fasa ut utsläpp och läckage av *prioriterade farliga ämnen* i artikel 4 i grunden är positivt men avstyrker förslaget så som det är formulerat i artikeln. Vattenmyndigheten anser att målet inte full ut passar in i artikel 4 sett till hur miljökvalitetsnormen är uppbyggd.

Vattendirektivet och dess dotterdirektiv bygger på miljökvalitetsnormer som är koncentrationer i yt- och grundvatten som inte får överskridas för att skydda människors hälsa och miljön. Om målet är att halten eller koncentrationen av prioriterade farliga ämnen ska upphöra eller fasa ut, blir målsättningen att halterna i ytvattnet ska vara lägre än miljökvalitetsnormen. Vattenmyndigheten anser att om förslaget till miljömål i artikel 4 ska kvarstå måste det definieras till vilka nivåer halterna av prioriterade farliga ämnen behöver minskas, inte bara att det ska upphöra eller fasa ut. Flera av de utpekade prioriterade farliga ämnena är dessutom grundämnen, exempelvis kvicksilver och kadmium, som förekommer naturligt i miljön. Koncentrationerna av dessa ämnen i miljön kommer därför aldrig att vara noll.

Eftersom utfasning eller förbud inte kräver en miljökvalitetsnorm som ska föranleda åtgärder enligt kapitel 11, menar Vattenmyndigheten att 4 (1) a och kanske även b passar bättre under en egen artikel.

Artikel 8 - Övervakning av ytvattenstatus, grundvattenstatus och skyddade områden

Vattenmyndigheten avstyrker förslaget till att övervakningsdata och den resulterande statusen ska göras tillgänglig elektroniskt minst en gång om året. Den administrativa bördan och därmed kostnaderna av förslaget bedöms som alltför omfattande och oproportionerligt betungande sett till nyttan med förslaget. Vattenmyndigheten ser inte heller hur förslaget ska bidra till det övriga vattenförvaltningsarbetet som följer den idag väl inarbetade sexårscykeln.

I punkt 22 i preambeln till förslaget beskrivs ambitionen med förslaget som att en mer frekvent och strömlinjeformad elektronisk rapportering är nödvändig för att främja bättre genomförande och efterlevnad av unionens vattenlagstiftning samt att den administrativa bördan förväntas vara begränsad eftersom medlemsstaterna redan i dagsläget måste göra motsvarande rumsliga data allmänt tillgängliga utifrån kraven i Inspire-direktivet samt Öppnadata-direktivet. Vattenmyndigheten konstaterar att den administrativa bördan för

Sveriges del *inte* kommer att vara begränsad, dels eftersom Sverige ur ett europeiskt perspektiv har väldigt många vattenförekomster, dels eftersom det i dag saknas en helhetsbild över vilka data som finns och tas fram inom miljöövervakningen på grund av bristande samordning mellan de olika systemen som tillhandahåller denna (se SOU 2019:22, *Sveriges miljöövervakning – dess uppgift och organisation för en god miljöförvaltning*, sidan 419).

Vattenmyndigheten vill påminna om de utmaningar gällande finansiering och ansvarsfördelning som finns när det gäller svensk miljöövervakning och vattendirektivets krav. Vattenmyndigheterna har ansvar för att övervakning ska finnas och genomföras men saknar såväl juridiska som ekonomiska möjligheter att säkerställa detta. Vattenmyndigheterna har påtalat problemen vid flera olika tillfällen, bland annat i remissvar till följande offentliga utredningar: Vattenförvaltningsutredningen (SOU 2019:66), Miljöövervakningsutredningen (SOU 2019:22) och Dricksvattendirektivsutredningen (SOU 2021:81).

Vattenmyndigheterna och länsstyrelsernas beredningssekretariat är beroende av väl fungerande datavårdskap för att övervakningsdata och den resulterande statusen ska kunna levereras på ett kvalitetssäkert sätt. Det har inte genomförts någon organiserad utökning av övervakningen efter att vattendirektivet implementerades i Sverige. I samband med bedömningar inom vattenförvaltningen har Sverige i stället samlat ihop resultat från de övervakningsprogram som funnits sedan tidigare. Dessa övervakningsprogram har ofta haft andra syften än vattenförvaltning. Idag saknas dessutom datavårdskap för vissa av de parametrar som ingår i statusklassificeringen. Innan levererade data kan lagras ska de valideras vilket innebär att format och kvalitet kontrolleras. Många datavårdare har inte tillräckligt med resurser för denna uppgift, vilket leder till att mycket av den data som levereras till datavårdskapen fastnar och inte blir tillgängliga.

Sverige har redan idag svårt att hantera de datamängder som behövs för att genomföra statusklassificering och rapportering vart sjätte år. En av huvudanledningarna till denna svårighet är att Sverige ur ett europeiskt perspektiv har väldigt många vattenförekomster, totalt ca 27 000. På grund av de ovan beskrivna bristerna i datavårdskapen behöver beredningssekretariaten hantera data manuellt, en uppgift som är arbetsintensiv och tidskrävande på grund av nämnda brister i kombination av mängden vattenförekomster. Om förslaget i artikel 8 införs kommer denna arbetsuppgift behöva genomföras årligen. Vattenmyndigheten kan konstatera att detta inte är möjligt så som dagens system ser ut. Kostnaderna för arbetet kommer att bli höga till följd av behovet att utveckla nya ändamålsenliga digitala lösningar för att möjliggöra automatiserade statusklassningar, att öka manuella resurser för datahanteringen hos datavårdarna, att utveckla nya datavårdskap där de saknas och att tillsätta ytterligare resurser hos beredningssekretariaten på grund av den ökade arbetsbördan.

Vattenmyndigheten vill också påpeka att en årlig rapportering av övervakningsdata och den resulterande statusen frångår det ordinarie arbetssättet enligt vattendirektivet, som genomförs i sexårscykler. Om syftet med förslaget (som det är angivet i preambeln, se ovan) är att främja bättre genomförande och efterlevnad av unionens vattenlagstiftning behöver det även införas mekanismer eller bestämmelser som innebär att den årliga övervakningen och rapporteringen följs upp av initiativ för att genomdriva åtgärder till följd av rapporterade förändringar i status. Det skulle innebära att det ordinarie vattenförvaltningsarbetet frångås och att det i stället skulle behövas en årlig uppföljning, utvärdering och revidering av krav på åtgärder för att åstadkomma förbättringar i vattenmiljön. Det frångår hela det arbetssätt för vattenförvaltningen som direktivet utgår från, med betydligt mer långsiktiga processer för

övervakning, kartläggning, analys, åtgärdsgenomförande och uppföljning. Även detta talar starkt emot att införa ett årligt rapporteringskrav.

Artikel 11 – Åtgärdsprogram

Vattenmyndigheten är i grunden positiv till åtgärder för att eliminera förorening av ytvatten genom *prioriterade farliga ämnen*. Dock, med hänsyn till vår synpunkt under artikel 4, fungerar inte hänvisning till artikel 4.

Artikel 12 – Frågor som inte kan hanteras på medlemsstatsnivå

Vattenmyndigheten ställer sig positiv till förslaget om att stärka och formalisera förfarandet för samarbete mellan medlemsstaterna. Vattenmyndigheten anser dock att det bör förtydligas att artikeln inte enbart avser EU:s medlemsstater utan att den också är tillämplig för de EES-länder som frivilligt har valt att anta vattendirektivet. Detta är särskilt viktigt för Sverige, då Sverige har gemensamma internationella avrinningsdistrikt med Norge.

Bilaga 5 till vattendirektivet (Bilaga 1 i förslaget)

Vattenmyndigheten ställer sig positiv till förslaget att SFÄ tas bort från ekologisk status och i stället inkluderas i definitionen av kemisk status.

Vattenmyndigheten ställer sig positiv till förslaget att övervakningen av både prioriterade ämnen och SFÄ genomförs inte bara där dessa föroreningar släpps ut i vatten, utan också där de deponeras via luften eller på annat sätt. Denna typ av övervakning avseende miljögifter genomförs i Sverige redan idag och ingår som ingångsvärden i den påverkansanalys som genomförs av diffusa källor. Konsekvensen för Sveriges del innebär därför en ökad tydlighet, men en liten skillnad i det praktiska arbetet.

Vattenmyndigheten ställer sig även positiv till förslaget om att göra det möjligt för medlemsstaterna att använda sig av nya övervakningstekniker, inklusive jordobservation, fjärranalys, passiva provtagare och effektbaserade metoder, dock med förbehållet att det tas fram gemensamma standarder och tekniska beskrivningar för detta. Vattenmyndigheten konstaterar att risken annars är att det kommer att vara svårt att jämföra bedömningar som genomförs med olika metoder, vilket även kan komma att påverka jämförbarheten mellan olika typer av resultat.

Bilaga 8 till vattendirektivet (Bilaga 2 i förslaget)

Vattenmyndigheten ställer sig positiv till förslaget att ämnen även omfattar uppslammande ämnen, inklusive mikro/nano plast samt mikroorganismer, gener eller genetiskt material som visar på närvaron av mikroorganismer som är resistenta mot antimikrobiella medel, i synnerhet mikroorganismpatogener för människor eller boskap, dock med förbehåll att det utvecklas standarder och tekniska beskrivningar för detta.

Förslag till ändringar i Grundvattendirektivet 2006/118/EG

Vattenmyndigheten är positiv till ändringarna i artikel 1, 2, 4 och 9–10 samt Bilaga 3 och 4 i grundvattendirektivet och lämnar där inga ytterligare synpunkter.

Artikel 3 – Tröskelvärden samt bilaga 2 till grundvattendirektivet (Bilaga 4 i förslaget)

Vattenmyndigheten ställer sig generellt positiv till att harmoniserade tröskelvärden för grundvattenföroreningar införs, men anser att förslaget behöver förtydligas.

Av formuleringen av Artikel 3(5) framgår det inte om medlemsstaterna vid fler än ett initialt tillfälle ska informera European Chemicals Agency (ECHA) om de nationella tröskelvärdena, till exempel vid uppdaterade värden, vilket bör läggas till i formuleringen.

Det framgår inte att del D i Bilaga 2 avser harmoniserade tröskelvärden satta på EU-nivå. Detta skulle kunna förtydligas med text samt med hänvisning till Artikel 3(1) och Artikel 8(3).

Artikel 6 – Bevakningslista

Vattenmyndigheten är positiv till att en obligatorisk bevakningslista för grundvatten införs.

Generellt har spridning av kemiska ämnen till grundvatten fått ökad uppmärksamhet under de senaste åren. Screeningundersökningar som genomförs för olika typer av miljögifter som tidigare inte systematiskt provtagits i grundvatten och dricksvatten bekräftar bilden av att miljögifter i låga halter ofta återfinns i grundvattnet. I takt med att kunskapsläget om miljögifter förbättras, kommer nya föroreningar att upptäckas och behöva utredas vidare. Vattenmyndigheten ser det därför som positivt att fler ämnen föreslås läggas till bevakningslistan samt att processen att uppdatera bevakningslistan effektiviseras. Detta innebär också en mer enhetlig övervakning och bedömning av ämnen som potentiellt riskerar att försämra grundvattenstatusen.

Artikel 8 - Delegerade akter och ECHA

Vattenmyndigheten är positiv till ändringarna i Artikel 8 och införandet av delegerade akter i syfte att snabbare och enklare kunna uppdatera direktivet med avseende på förorenande ämnen. Det bedöms också positivt att ECHA får en utökad roll i processen samt i arbetet med att sammanställa vetenskapligt underlag.

Bilaga 1 till grundvattendirektivet (Bilaga 3 i förslaget)

Vattenmyndigheten ställer sig generellt positiv till att parameterlistan i Bilaga 1 med EU-gemensamma miljökvalitetsnormer för grundvatten utökas med de parametrar som utgör problem på EU-nivå i syfte att harmonisera gränsvärden mellan medlemsländer. Vidare är det positivt att gränsvärdena sänks till nivåer som överensstämmer med gränsvärdena i det nya dricksvattendirektivet (EU 2020/2184), samt de riktvärden som föreslås för PFAS i European Food Safety Authoritys (EFSA:s) senaste bedömning från år 2020.

Vattenmyndigheten vill däremot lyfta fram otydligheten i vilka bekämpningsmedel och nedbrytningsprodukter som ingår i de olika grupperna relevanta respektive icke-relevanta metaboliter för pesticider. Bland dessa metaboliter ingår bland annat BAM (2,6-diklorbensamid) som i Sverige är ett vanligt förekommande bekämpningsmedel i grundvatten trots att ämnet varit förbjudet sedan länge. Förslaget från EU-kommissionen kan innebära att ett högre gränsvärde för BAM införs jämfört med vad som är gällande idag. Detta

bedöms som olyckligt eftersom bekämpningsmedel inte förekommer naturligt i grundvatten och det är viktigt att eftersträva så låg halt som möjligt i grundvatten och dricksvatten.

Vattenmyndigheten ser också positivt på att läkemedel införs som EU-gemensamma tröskelvärden för grundvattenförekomster. Läkemedelsscreeningar i allmänna dricksvattentäkter bedöms vara genomförda i begränsad omfattning i Sverige och de undersökningar som genomförts visar på många fynd men i låga halter. Den troliga orsaken till fynd av läkemedelsrester i grundvatten är påverkan från enskilda avlopp eller läckande avloppsledningar. I Sverige behöver läkemedel i grundvatten och i dricksvattentäkter uppmärksammas och analyseras mer. Genom att införa läkemedel som en parameter i bilaga 1 bedöms frågan få mer uppmärksamhet.

Förslag till ändringar i prioämnesdirektivet 2008/105/EG

Vattenmyndigheten är positiv till ändringarna i artikel 8 samt bilaga 2 i prioämnesdirektivet och lämnar där inga ytterligare synpunkter.

Artikel 5 – register för utsläpp och spill

Vattenmyndigheten tillstyrker förslaget om att ändra artikel 5 om register över utsläpp och spill så att den också ska omfatta särskilda förorenande ämnen (SFÄ), det vill säga inte bara prioriterade ämnen.

Länsstyrelsen ställer sig även positiv till att registreringen av utsläpp ska förenklas och samlas i en europeisk utsläppsdatabas om det är tänkt att ansvaret att rapportera in utsläppsdata ska läggas på utsläppande verksamheter. Enligt Länsstyrelsens tolkning blir det nu enbart diffusa utsläpp som behöver redovisas i förvaltningsplanerna, inte utsläpp från punktkällor. Förslaget är dock otydligt och bör förtydligas.

Av punkt 1 framgår att de utsläpp som ska rapporteras i enlighet med en kommande förordning från Europeiska parlamentet och rådet genom elektronisk rapportering i en industriemissionsportal (IEP) inte behöver ingå i förvaltningsplanernas register över utsläpp och spill. Det är först i punkt 4 som det framgår att för utsläpp från punktkällor som inte behöver rapporteras i enlighet med den kommande förordningen (för att de inte omfattas av den eller för att de hamnar under rapporteringströskelvärdena) ska rapporteringskravet som finns för registret över utsläpp och spill uppfyllas genom elektronisk rapportering i industriemissionsportalen. Detta borde således innebära att alla utsläpp från punktkällor som ska finnas i register över utsläpp och spill ska rapporteras elektroniskt i industriemissionsportalen.

Bilaga 1 till prioämnesdirektivet (Bilaga 5 i förslaget)

Vattenmyndigheten är positiv till förslaget till förändring gällande titeln av bilaga 1 och borttagandet av hänvisningen till "andra föroreningar". Vattenmyndigheten bedömer att det inte längre finns något behov av att skilja mellan prioriterade ämnen och dessa "andra föroreningar".

Vattenmyndigheten är också positiv till förändringarna i del A i bilaga 1 där det föreslås att den ska ersätta befintliga bilagor med en ny bilaga som innehåller ytterligare 23 ämnen till listan över prioriterade ämnen.

Vattenmyndigheten vill däremot påpeka att definitionen av bekämpningsmedel (pesticides) i del A i Bilaga 1 kan leda till tolkningssvårigheter. Detta eftersom det i bilagans tabell, punkt 70, hänvisas till definitionen i artikel 2 i direktiv 1107/2009, en definition som är mycket bred och inkluderar bland annat "basic substances", däribland natriumklorid, vilket är naturligt förekommande i många svenska vattenförekomster.

Vattenmyndigheten noterar att trots att förslaget omfattar nya definitioner av miljökvalitetsnormer för biota, sediment och triggervärden för negativa effekter i artikel 2 samt beskrivning att övervakning ska genomföras av dessa i artikel 8 och i bilaga 5 till vattendirektivet, är andelen föreslagna gränsvärden för sediment få och förslag till triggervärden saknas i bilaga 1 till prioämnesdirektivet. Flera av de ämnen som utpekats att de tenderar att ackumuleras i sediment och biota har exempelvis sedimentackumulerande egenskaper, men för dessa saknas gränsvärden i förslaget. Vattenmyndigheten saknar även en beskrivning av utifrån vilka specifikationer olika ämnen pekas ut som uPBT-ämnen i förhållande till ämnen som tenderar att ackumuleras i sediment och/eller biota.

Beslut avseende detta yttrande har fattats av landshövding Johan Blom, efter föredragning av vattenvårdsdirektör Irene Bohman. I ärendet har även samordnare Frida Eklund, Are Vallin och Anna Carnelius medverkat.

JOHAN BLOM

Irene Bohman

Beslutande

Föredragande

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.